Namba ya Mtahiniwa………………………………………………………………

JAMHURI YA MUUNGANO WA TANZANIA

OFISI YA RAIS

TAWALA ZA MIKOA NA SERIKALI ZA MITAA

HALMASHAURI YA WILAYA YA MBOZI

MTIHANI WA UPIMAJI WA UTAMILIFU KIDATO CHA PILI

021 **KISWAHILI**

MUDA: Saa 2:30 **Mwaka. 2023**

Maelekezo

1. Mtihani huu una sehemu A, B na C zenye jumla ya maswali kumi (10)
2. Jibu maswali yote katika nafasi za kujibia ulizopewa
3. Sehemu A ina alama 15, sehemu B ina alama 70 na sehemu C ina alama 15
4. Zingatia maagizo ya kila swali na kila sehemu, uchafu hauruhusiwi kwenye kazi yako.
5. Simu za mkononi na vitu vyote visivyoruhusiwa havitakiwi katika chumba cha mtihani.
6. Andika Namba yako ya mtihani katika kila ukurasa wa kijitabu chako cha kujibia.

KWA MATUMIZI YA MTAHINI TU		
NAMBA YA SWALI	**ALAMA**	**SAINI YA MTAHINI**
1		
2		
3		
4		
5		
6		
7		
8		
9		
10		
JUMLA		
SAINI YA MHAKIKI		

***Namba ya Mtahiniwa*……………………………………………………………**

SEHEMU A: (ALAMA 15)

Jibu maswali **yote** katika sehemu hii.

1. Chagua herufi ya jibu sahihi katika vipengele vifuatavyo (i) - (x) kisha andika jibu sahihi kwenye kisanduku ulichopewa.

(i) Tumeondokewa na kiongozi wetu tuliye muhitaji sana. Mofimu TU imesimama kama

A. Urejeshi wamtendwa
B. Nafsi ya kwanza wingi
C. Urejeshi wamtenda
D. Nafsi ya kwanza umoja

(ii) Wewe na rafiki yako mmepewa kazi ya kubainisha sentensi yenye vivumishi vya **a-unganifu** katika tungo. Je, ni sentensi ipi kati ya zifuatazo itakuwa sahihi?

A. Janeth wa Dodoma ameingia darasani
B. Abduli na Zuberi wameondoka jana
C. Halima mrefu amefika
D. Juma ana cheza kwa madoido

(iii) Ni jambo gani linalodhihirisha upekee wakazi fulani ya kifasihi?

A. Wahusika
B. Muundo
C. Mtindo
D. Mandhari

(iv) Ni sababu mojawapo ya kutumia lugha kulingana na muktadha….

A. Kurahisisha shughuli fulani inayofanyika
B. Kupamba mazungumzo
C. Kuwezesha mawasiliano
D. Kuzuka kwa matukio mbalimbali

(v) Jambo gani hupimwa katika ufahamu wa kusoma kwa sauti?

A. Uulizaji wa maswali
B. Kutamka maneno inavyotakiwa
C. Kupima ubora wa sauti
D. Maswali ya kweli au sikweli

(vi) Ipi ni maana sahihi ya shina la neon kati ya zifuatazo?

A. Sehemu ya neno yenye mzizi na viambishi awali na tamati
B. Sehemu ya neno yenye mzizi na viambishi awali pekee
C. Sehemu ya neno yenye mzizi na viambishi tamati pekee
D. Sehemu ya neno yenye mzizi na viambishi tamati vijenzi

(vii) Ipi ni tofauti ya msingi kati ya mashairi na ngonjera ?

A. Mpangilio wa vina na mizani
B. Idadi ya mizani na mishororo
C. Majibizano baina ya watu wawili au zaidi
D. Mapigo ya kimuziki na ridhimu

(viii) Kati ya alama zifuatazo, alama ipi hutumika badala ya kiunganishi cha kuunga tungo mbili?

A. Alama ya mshangao(!)
B. Nukta(.)
C. Nukta pacha (:)
D. Mkato (,)

(ix) Kati ya kanuni zifuatazo mojawapo **si** sahihi kuhusu usimulizi wa matukio

A. Kutumia lugha kwa usahihi
B. Mpangilio mzuri wa mawazo
C. Kutamka matamshi kwa usahihi
D. Kujua muundo wa matukio

(x) Sehemu ya neno inayotamkwa mara moja na kwa pamoja kama fungu moja la sauti

A. Silabi
B. Irabu
C. Konsonanti
D. Kiimbo

I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X

2. Oanisha sentensi zenye matumizi ya viwakilishi katika orodha A na aina ya kiwakilishi husika kutoka orodha B kwa kuandika herufi ya jibu sahihi

ORODHA A	**ORODHA B**
(i) Ameleta chetu (ii) Wangapi wamehesabiwa? (iii) Shujaa amepewa zawadi (iv) Wale hawafanyi mazoezi (v) Mtoto anaomba chochote ale	A. Kiwakilishi cha sifa B. Kiwakilishi kimilikishi C. Kiwakilishi cha kuuliza D. Kiwakilishi cha a-unganifu E. Kiwakilishi cha idadi F. Kiwakilishi kioneshi G. Kiwakilishi cha pekee

Majibu

ORODHA A	I	II	III	IV	V
ORODHA B					

SEHEMU B (Alama 70)

Jibu maswali **yote** katika sehemu hii

3. Soma kifungu cha maneno kifuatacho kisha jibu maswali yanayofuata.

UKIMWI ni kifupi cha upungufu wa kinga mwilini. Upungufu huo wa kinga mwilini husababishwa na aina ya virusi vinavyoshambulia chembechembe hai nyeupe zilizomo ndani ya damu. Chembechembe hizo nyeupe za damu ndizo zinazojenga kinga ya mwili dhidi ya magonjwa.

Uharibifu wa chembechembe hizo baadaye hufikia kiwango ambacho huufanya mwili upoteze kinga dhidi ya maradhi.

Virusi hivyo vinavyoshambulia chembechembe nyeupe ndani ya damu vimepewa jina la virusi vya UKIMWI kwa kifupi (VVU). Katika mwili wa binadamu virusi hivi huishi katika damu na majimaji ya mwilini.

Virusi vya UKIMWI sio UKIMWI, kuna tofauti kubwa kati ya mtu mwenye VVU na mgonjwa wa UKIMWI. Kama ilivyoelezwa VVU ni virusi ambavyo hushambulia chembechembe hai nyeupe zinazojenga na kulinda kinga ya mwili, lakini UKIMWI ni ile hali ya mtu kukosa kinga ya mwili kiasi kwamba akipata ugonjwa wowote ule unamshambulia sana na hapo ni kwa haraka.

Baada ya kuambukizwa mtu anaweza kuishi na VVU hata kwa miaka kumi bila kuonesha dalili ya ugonjwa wa UKIMWI. Hivyo, huwezi kujua kama mtu ana virusi vya UKIMWI kwa kumuangalia kwa macho tu.

Maswali

(a) Andika kichwa cha habari kisichozidi maneno matano kinachofaa kwa habari uliyosoma
……………………………………………………………………………………
(b) Andika kirefu cha UKIMWI ……………………………………………………………
(c) Virusi vya UKIMWI vina madhara gani mwilini mwa binadamu……………………..
………………………………………………………………………………………………………
(d) Kuna tofauti gani kati ya mtu mwenye virusi vya UKIMWI na mgonjwa wa UKIMWI?
………………………………………………………………………………………………………
………………………………………………………………………………………………………
………………………………………………………………………………………………………
………………………………
(e) Fafanua kazi ya chembechembe nyeupe za damu katika mwili wa binadamu.
………………………………………………………………………………………………………
………………………………………………………………………………………………………
………………………………………………………….

4. (a) Nyumbua maneno yafuatayo na kuunda maneno manne kwa kila neno.

(i) Angalia

____

____

(ii) Chukua

____

____

(iii) Oga

____

____

(iv) Kata

____

____

(v) Omba

____

____

5. (b) Eleza kazi moja kwa kila mofimu iliyopigiwa mistari katika vitenzi vifuatavyo:

(i) A<u>na</u>ongoza

____

____

(ii) Wa<u>li</u>lopiga

____

____

(iii)Ana<u>soma</u>

____

____

(iv)<u>Tu</u>licheza

____

____

(v) Walio<u>m</u>kata

____

____

5. Tungo zifuatazo zina maana zaidi ya moja. Toa maana mbili kwa kila tungo

a) Nipe sahani ya kulia
…………………………………………………………………………………………………
…………………………………………………………………………………………………
…………………………………………………………………………………………………
……………………………………………

b) Nyumbani kwao kuna Tembo
…………………………………………………………………………………………………
…………………………………………………………………………………………………
…………………………………………………………………………………………………
……………………………………………

c) Ukija njoo na nyanya
…………………………………………………………………………………………………
…………………………………………………………………………………………………
…………………………………………………………………………………………………
……………………………………………

d) Eda ameshinda shule
…………………………………………………………………………………………………
…………………………………………………………………………………………………
…………………………………………………………………………………………………
……………………………………………

e) Dada amechukua picha yangu
……
……

6. Eleza umuhimu wa kutumia lugha fasaha katika jamii (hoja tano)

(a) …………………………………………………………………………………………………
………………………………………………………………………..
(b) …………………………………………………………………………………………………
…………………………………………………………………………
(c) …………………………………………………………………………………………………
…………………………………………………………………………
(d) …………………………………………………………………………………
…………………………………………………………………………………
(e)…………………………………………………………………………………..

…………………………………………………………………………………..

7. Mhakiki wakazi yoyote ya fasihi hana budi kuzingatia mambo makuu mawili yaani fani na maudhui. Eleza kwa ufupi vipengele vitano vya fani

a. Muundo
……
……
………………………………………………………………
b. Mtindo
……
……
……………………………………………………
c. Mandhari
……
……
…………………………………………….
d. Wahusika
……
……
……………………………………………
e. Matumizi ya lugha
……
……
…………………………………………………….

8. Maendeleo ya fasihi simulizi nchini Tanzania yanakabiliwa na matatizo mbalimbali katika uwasilishaji wake, uhifadhi na ukuaji wake. Fafanua matatizo matano yanayoikabili fasihi simulizi iliyohifadhiwa katika maandishi.

a. ………………………………………………………………………………………………
………………………………………………………………………………………………

b. ………………………………………………………………………………………………
………………………………………………………………………………………………

c. ………………………………………………………………………………………………
…………………………………………………………………………

d. ………………………………………………………………………………………………
………………………………………………………………………………………………

e. ………………………………………………………………………………………………
………………………………………………………………………………………………

9. (a) Andika methali inayofanana na hizi zifuatazo

i. Asiyesikia la mkuu huvunjika guu
……………………………………………………………………………………..

ii. Mgaagaa na upwa hali wali mkavu
……………………………………………………………………………………..

iii. Samaki mkunje angali mbichi
…………………………………………………………………………………….

iv. Haba na haba hujaza kibaba
……………………………………………………………………………………

v. Hakuna marefu yasiyokua na ncha
……………………………………………………………………………………

(b) Tegua vitendawili vifuatavyo.

(i) Amezaliwa Ali, amekufa Ali na amerudi Ali ………………………………………

(ii) Kila siku hupita njia hiyo hiyo lakini arudipo hatumwoni……………………………

(iii) Mwarabu wangu nimemtupa biwini…………………………………………………..

(iv) Bibi yake hutandikwa kila siku lakini hatoroki……………………………………….

(v) Cha nne kimekalia cha nne kinangojea cha nne………………………………………..

SEHEMU C (alama 15)

Jibuswali la 10

10. Andika barua kwa baba yako anayefanya kazi katika kiwanda cha sabuni S.L.P 1743 Tanga ukimwomba pesa ya nauli kwaajili ya ziara ya kutembelea mbuga ya Wanyama ya Serengeti . Jina lako ni Delfin Borja wa S.L.P 876 Muheza.